

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Sabbato Post Dominicam I. Qvadragesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

tot semper Angelos habuisti, tot Iosephos, Danieles, tot Dauides, tot Elias, tot Eliseos, Isaias, & alios permultos, quam ergo ratione hominem te negas habuisse? vere hominem paralyticus ille non habuisset, si Dei verbum, hominem non induisset: est namque ille homo, quem totus terrarum orbis tanto tempore expectarat. ille, inquam, homo, quem Pilatus admirans Iudæis ostendit, dicens: *Ecce homo.*

Alia adhuc meditando materia in hisce verbis: *Non habeo hominem.* latet. Postquam enim semel in peccatum nos incidere contigit, postquam paralyti laborare cœpimus, nullus omnino homo, nullaque creatura est, quæ nobis mederi possit. Tunc anima, clamans necesse est, cum in huiusmodi discrimine versaris, tunc dicas oportet, *Hominem non habeo.* Tu solus es Domine qui mihi potis es succurrere, qui misericordia mihi tua auxiliari, vt hodierna die Paralytico huic auxiliatus es. Et sane fieri non potest, vt quis ad gratiæ statum a peccato redeat, si Deus manum auxiliatricem non apponat. Nunquam Ionas e ventre ceti, & de profundo pelagi liberatus, ad solis huius intuitum redisset, nisi miraculo quodam & prodigio Deus eum liberasset. Id ipsum plane tibi contingit peccator. naufragium enim passus nunquam e profundo peccati liberari posses, si te Deus violenta manu non extraheret. Quare gratia Dei præueniens cum primis necessaria est.

Peccator à peccato se liberare nequit sine gratia & misericordia Dei.

109. 8.

Similitudines & sensus allegorici.

Matt. 17.

Matt. 2.

Matt. 28.

Mille huius rei figuras, mille similitudines in sacris biblijs habemus. Prius gallus cantauit, quam Petrus ad peccata sua deploranda egredieretur, & ad Dominum conuerteretur: necesse est gallum, id est, gratiam præuenientem cantare, priusquam quis iustificationis compos fiat. Magi Christum adoraturi venerunt, verum ductu stellæ, *Stella antecedebat eos.* Tres Mariæ Ierosolymis ad Christum in sepulchro quærendum profectæ sunt, sed orto iam sole. Quibus sacra litteræ docent prius, nos non dico Ierosolymis, sed peccato nostro, vel e terra barbara, gentilium illorum principum exemplo, ad Deum quærendum egredi non pos-

se, quam stella præeat, quam gratia præuenientis sol exoriat.

Addam ad has similitudines conceptum Insignit aliquid e natura petiti. Docent Philosophi conceptus. phi, cœlos a seipsis non moueri, sed Angelos motum eorum efficere & producere: & ab intelligentijs eos, non propria forma & virtute moueri. Idem plane de motu illo supernaturali iustificationis asseuero, nobis ipsis scilicet non prouenire, nec viribus eum nostris adscribi posse: at Deum solum eiusce motus originem esse & auctorem. *Quid quid Aristot. a enim mouetur, ab alio mouetur,* vt bene ait Aristot. 7. & 8. *Phys.* stoteles: quod in iustificatione potissimum 8. *Phys.* valet. Nunquam quoque paralyticus hic piscinam intrasset, nisi Iesus eum antea permouisset.

Quamobrem, Domine, qui verus es motor, & auctor bonorum omnium, ostende nobis misericordiam tuam, incita nos, gratia nos tua præueni, sanctis inspirationibus extimula. Eheu nos miseros Domine, tantopere expectate & desiderate mundi Redemptor; tanto tempore hic veluti paralytici, ante piscinam, motum & influxum gratiæ tuæ operientes, ægri & infirmi decubimus. Immerge nos igitur, immerge animam nostram, paralyti mirum in modum excruciatam. Iam plusquam triginta annis spiritali ægitudine detinetur, auaritia scilicet insaturabili, ambitione incredibili, deniq; plurimis enormibus peccatis diuexata. Succurre igitur illi, clemētissime Domine, & præsta, vt a te suauem illam vocem audire mereatur, *Surge & ambula, surge:* inquam, a peccato, & *ambula,* per bona opera; nam hæc rectissima & compendiosissima ad cœlum via est.

SABBATO POST DOMINICAM I. QVADRAGESIMA.

Partitio.

- I. De premio gloriæ cœlestis.
- II. De Transfiguratione quintuplici.
- III. De solari Domini splendore.
- IV. De sermone in monte.

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem

annem fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos, Matth. 17. Luc. 9.

FIGVRA.

Gen. 30. 41.

HUMILI illi Iosepho post importunas pellicis dominae, vxoris Putipharis, sollicitationes, post incredibiles molestias in Aegypto perpeffas, post carceris intolerabiles foetores, in quem ab hero coniectus fuit tam foecundus fortuna ventus aspirauit, vt vinculis & compedibus solutus, purpura indutus, curru regio inuectus, per omnes Aegypti terminos primus a Rege fuerit proclamatus. Fuit hoc, Auditores, vera Transfigurationis hodiernae figura: namque hic verum Iosephum Christum videmus, qui post tot molestias & labores a primo natiuitatis tempore in Aegypto perpeffos post opprobria & calumnias, quas adultera Iudaeorum Synagoga in eum euouerat, denique post tantas tamq; graues Satanæ terationes, hodierna die e cauernis, speluncis, & antris deserti egrediens, regio more indurus, ac vestimento gloriae circumdatus, nõ quidem curram triumphalem, sed montē Thabor ascendit, cui Angeli ministerium exhibent, quem Apostoli demirantur, quemque Pater æternus, non vt vicarium suum in Aegypto, ar Principē & Monarcham totius orbis agnoscit. Quam pompam & gloriam, vt pro dignitate depingere & explicare possimus, auxilium & gratiam sanctissimi Spiritus, mediantibus Deiparæ virginis Mariæ precibus inuocemus. Dicamus igitur vnanimus

AUE MARIA.

I. Refert Plutarchus, Atheniensem ducem Iphicrates Iphicratem suos in bello milites nullis alijs adhortationibus, aut incitamentis, quam sola spe prædæ, ad fortiter agendum in bello excitare. Id ipsum magnus ille Deus, & vniuersi dux facere consuevit, qui milites ecclesiæ suæ militantis sola æternæ beatitudinis spe ad prælia contra improbam hanc vitam inuenda incitat. *Gaudere & exultare,*

quia merces vestra copiosa est in caelis. Sumite solebat. animos o validi milites, vos o fideles anime, in oppugnationib. expugnationib. insultibus egressibus, tentationibus, afflictionib. generosos vos offendite, magna vobis præda parata est, operam non perdetis, & luculenter vobis vestri labores compensabuntur.

Animosus ille miles Israel David, an- 1. Reg. 17. tequam in prælium descenderet, spe iam certus fuit & promissione confirmatus post victoriam, regis sese filiam in rei bene gestæ compensationem accepturum: *Virum qui percusserit Philisthaum hunc, dabit rex diuitius magnas, & filiam suam dabit ei.* Tu porro o homo strenue athleta, centum e caelo promissiones habes, si Philisthaum illum mundi prosteras, caeli te filiam, id est, æternitatis gloriam, remunerationis loco accepturum: qua nulla præda opulentior, exuuiæ nullæ pretiosiores, & merces nulla sublimior tibi expectari possent. Docet nos id fides, natura nos eo inclinatio- nibus suis inuitat, plurimis reuelationibus rem confirmatam habemus, & plurimi qui e caelesti illa regione reuerti sunt, id nobis nuntiarunt.

Ne porro vobis id mirum videatur Au- Plurimi ab ditores: nec præter veritatem; iterum di- altero man co & tertio dicam, plures ex altera vita ad do reuerti nos rediisse, qui nobis hanc gloriam, nun- id nuncia- tiarunt. Quot ad nos venerunt Angeli? runt. Die nobis Tobia, quid tibi dixerit Ange- Tab. 12. lus Raphael? Abrahā, Loth, Iacob, bea- Gen. 18. tissimi Patriarchæ, qui frequentes cum An- Gen. 19. gelis fuistis, eos vidistis, cum eis luctati, Gen. 32. locuti, commorati estis, dicite quid vobis Luc. 1. dixerint? Tibi vero gloriosa Angelorum Regina, & Virgo, quid angelus Gabriel de caelesti hac gloria nuntiauit? Sanctus Paulus, Apostolus ab altero mundo reuersus, & 1. Cor. 1. ad tertium vsque caelum raptus, mirabili- bus vniuersum orbem compleuit. Lazarus Ioan. 1. quattiduo in altera vita haesit. Ioannes Apoc. 1. 3. Euangelista mille reuelationes habuit, & multa de eadem promulgauit. Quin et- iam ipse alterius sæculi princeps I E S V S CHRISTVS inde reuersus est, a summo nem- Psal. 18. pe caelo egresso eius. Quanta nobis ille nuntia- uit? quæ non dixit? Anne igitur desunt, qui ex al-

ex altera vita ad nos redierint, quique nobis de aeterna beatitudine multa narrarint.

Luc. 21.

Anne adhuc dubitatis? Israelita nunquam fertilitatem terrae promissionis & vbertatem agrorum credere voluerunt: donec exploratores, ingentem in veste botrum, velut specimen, vnde de reliqua eius abundantia iudicarent, attulissent. O animae incredulae, si hactenus tanta vestra fuit incredulitas, vt tantas diuitias, tantam gloriam, tantam quoque beatitudinem vobis in caelestibus habitaculis esse repositam, credere minime poteritis, huc accedite, & partem eius veluti scintillam, in monte Thabor aspice: vbi sanctus Apostolus Petrus extra se positus, in ecstasim raptus, & stupore defixus, nihil se vnquam vidisse simile exclamat. Totam rei historiam & eiusdem circumstantias Lucas Euangelista recitat: *Assumpsit Iesus Petrum & iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Est hic splendor gloriae caelestis, & magnificentia & miracula transfigurationis: quare non de alia hodie, quam de hoc mysterio verba faciamus.*

Luc. 19.

Porro qui hodie transfiguratus est, Dei Verbum est, Iesus Christus Messias ille in lege veteri expectatus, ac verus mundi redemptor: ille quem hodie ita splendentes, recentem, refulgentem, rutilantem ita, quem plenum gloria in summitate montis Thabor contemplaris: humilis ille Iesus Nazarenus est, quem ante aliquot annos in praesepe locatum, in stabulo Bethleemico repositum vidisti: quem hodie in summo montis vertice lumine circumdatum instar solis refulgentem, maiestate plenissimum intueris: miser & humilis ille Galilaeus est, quem ante aliquot menses in deserto ieiunantem, in speluncis & ferarum lustris commorantem, per auiam in solitudine errantem, a Satana tot diuersis tentationibus, exercitatu vidisti. Hem quae metamorphosis, quae rerum vices! Eia igitur,

Matt. 17.

In noua fert animus mutatas dicere formas, & figuras sexcentas, ad hanc transfigurationem spectantes, in medium afferre.

Dauid opilio post Goliath prostratum, pa-

storitia laerna deposita, purpurata induit, Figurae vestibus sese Ionathae circumdans. *Exspoliatus teres, quibus ut se Ionathas tunica, qua erat indutus, & dedit Christi eam Dauid, & reliqua vestimenta sua & sicut ad Transfigurationem & arcum suum. Videte porro hic notatio destrum Dauidem, adeo celebrem, simplicibus claratur. prius pastoris instar vestibus, tunica scilicet 1. Reg. 18. humanitatis suae indutum, post Satanam deuictum, viles illas exunias in monte Thabor deponere, & diuinitatem assumere, ac gloria se circumdare: de quo dicitur: *amicus lumine sicut vestimento.**

Mardocheus quotidie in terram prostratus, coelum replens suspirijs, pectus exhaustus, singultibus, fortunae suae calamitatem gemens, ieiunijs emaceratus, post deuictum inimicum suum Aman, mutata veste Regem Assuerum adiit, aureis vestibus effulgens. *Mardocheus autem de palatio & de conspectu regis egrediens, fulgebat vestibus regis, coronam auream portans in capite & amictus serico pallio atque purpureo. Cernite humilem illum Mardocheum, Christum Iesum, cum tanto tempore ieiunasset, & humi caput dormiendo reclinasset, tot suspiria, tot gemitus traxisset, tot lacrymas in solitudine effudisset, post Satanam debellatum & triumphatum: hodie sese magni illius Assueri, habitu mutato gloriaeque vestibus assumptis, conspectui offerentem, vt dicere liceat, *Decorem indutus est.**

Quamdiu Arca foederis inter Philisthaeos in deserto commorabatur, vilibus pellibus cooperta erat: at vbi in templo Salomonis collocata, gemmis & auro effulgere, ac multis circumcirca diuitiis exornari coepit. Arca illa humanitatis Iesu Christi quamdiu in deserto, in medio solitudinis, inter petras & rupes permanfit: faccis, cilicijs & paupertate constrata fuit: verum hodierna die, collocata non in templo Salomonis, sed in vertice montis Thabor, tota auro refulget, gloria resplendet, & omnibus gratiarum donis excellit, & audite rem nouam: *Transfiguratus est.*

II.

Hinc discatis velim Auditores, quinquies Quinque Christum toto vitae suae tempore esse transfiguratum, & quinq; diuersis transfigurationum generibus. Hem qualis Chamaleon, quis genera.

Protectus. Prima transfiguratio in ventre fuit virginali, quando nimirum Verbum caro factum est, & homo Deus: non quidem conuersione diuinitatis in hominem, sed assumptione humanitatis in Deum, vt magnum Ecclesiam lucen Arhanasus edocuit. O eximiam & vere diuinam transfigurationem!

Philip. 2.

de qua lucu' euret Paulus: *In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus et homo.* Cuius in Patriarcha Iacob verum exemplum conspicimus: ille namque, vt patris benedictionem perciperet, Esau fratrem mentitus est, pelliculisque edinis manus, vt tanto melius fratrem exprimeret, circumuestiuit: *Et vestibus Esau valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eum pelliculasque, haedorum circumdedit manibus, & collinuda protexit.*

Genes. 27.

Qua procul dubio figura mysterium hoc quam appositissime exprimitur; Iesus enim Dominus noster, vt nobis benedictionem Patris aeterni obtineret, hominis formam assumpsit, qui per Esau designatur, pelliculisque humanitatis nostrae natura, vt nostram melius, & ad viuum magis exprimeret, sese circumdedit, cuius rei testem habeo Paulum, vbi supra, *formam serui accipiens, & habitu inuentus et homo* Quid: Regem gloriae, & eum, qui, Apostoli testimonio, *splendor est gloria, & figura subiecta patri, & peccatoris habitum assumere, an non hoc vera transfigurationis species est?*

Admirabilis transfiguratio in Eucharistia.

Opus de fessa Sacram.

Alia adhuc, nec minus admirabilis transfiguratio facta est, quando angustissimum & super omnia admirandum Sacramentum Eucharistiae instituit, quando scilicet in sanguinem conuertit & transsubstantiauit panem in corpus, & vinum, atque hoc quidem vnico temporis momento. Lumen illud doctorum D. Thomas hoc omnium miraculorum à Christo vnquam factorum primum & maximum vocat. Quod quamuis à Catholicis & fidelibus, ac proprie quidem, Transsubstantiationem nominari sciam: tamen quoniam Christi corpus & sanguis sub speciebus panis & vini continetur, atque in debita quantitate, maiestate, gloria, sub figuris nouis & insolitis, occultantur, vera quoque transfiguratio dici poterit.

Tertia transfiguratio in monte Caluariae, Nonum & in crucis scena peracta est: cum scilicet transfigurationis generis in passione. moriens ita seipsum immutauit, vix vt agnoscere non potuerit. Caput eius spinoso lecto erat vallatum, vultus eius sanguine, facies sputis, corpus vulneribus oppigerum: manus clausis, latus lancea transfixum. O admirabilem transfigurationem! *Et vidimus eum, & non erat aspectus: & nos putauimus eum quasi leprosum.* An non vera vobis transfiguratio esse videtur Deum, qui super caelestes orbis fulgurat & tonat, totam mundi machinam concutit, Angelos beatae suae visionis pascit, Cherubinis ministros habet: crucis supplicium perferentem, in hominem transmutatum, vt peccatorem habitum, doloribus iaturatum & à toto mundo derelictum & veraxum contemplari?

Aliam adhuc transfigurationem video, Aliam transfiguratio non adeo exoticam, ac longe tamen splendidiorem, & glorioseorem. Quando scilicet Seruator meus ac Redemptor iterum gloriae se qualitatibus & dotibus circumornans, transfiguratus est. Modo enim se visibilem, modo non visibilem declarauit: semel sepulchro egressus est, alias portis clausis ingressus. Et sane, qui paucis ante diebus mortalis & passibilis viuis fuerat: eum se iam gloriosum, immortalem & impassibilem reddere: an non eximia transfigurationis signa sunt: an non egregia prodigia? an non mirae metamorphoses?

Verum omnium nobilissima atque omnium princeps fuit illa, quae hodierna die in monte Thabor peracta est, quae sola per antonomasiam & quasi omnium praecipua, Transfiguratio appellata est. In hac namque hodierna die Redemptor noster se transfigurauit, hic Messias sese detegit, hic verbum illud diuinum sese manifestat: hodie legislator noster negotia propter quae in mundum missus est declarat, ac legationis suae auctoritatem & patentes aperit. Praesiderat hoc à longe David dicens: *Thabor & Hermon in nomine tuo exultauerunt.* quasi diceret: Hem quamnam, o Messia venturae gloriam, quos triumphos, quae miracula te iam inter mortales commemorante praesideo & praesagio! Angeli iurabuntur, homines cantabunt,

bunt, montes à conspectu tuo exultabunt. Thabor propter Transfigurationem tuam gaudebit, Hermon propter miracula, quæ in eius vertice patrabis, triumphum ager.

Vera tua vaticinia fuisse cõfitemur, ô Rex & vates; in monte namq; Hermon magnum illud miraculum, quo quinque hominum millia quinque panibus & duobus piscibus saturata sunt, editum est. Buthymius vero addit in eodem monte resurrectionem filij vidua in Naim contigisse, Naim enim oppidum Galilææ est, in radice montis Hermon situm, in quo hoc miraculum peractum est. Thabor igitur & Hermon exultabunt in adventu Messiaë nostrî, præ cæteris vero Thabor.

Exhym. in Thabor.

Laus montis Thabor. Ex d. 19.

Matth. 26.

O felicem inter omnes montes ac vere beatum Thabor: mons Sinai fulgure & tonitruo concussus est, in eo nihil nisi flammæ & ignes apparuere. In monte Oliuerti arma militum, & gladij conspecta sunt, & traditiones, & Iudæ machinationes in eo peractæ. In monte Caluarie, præter cruce, patibula, suspensios, latrones in cruce actos, & Christum Iesum crucifixum, nihil intueor. At tu ô Thabor; vndeunque gloria repletus es, & in paradysum commutatus. Iam frustra sol in axe suo erat, ac cælum permeabat: aliam enim faciem ipse circum te habebas, quæ e illum enripiebat, ac quodammodo offuscabat. Nam quemadmodum manus lumen offuscant in manu: ita quoque magnus ille hominum & angelorum sol radijs suis paruam hunc mundi faculam offuscabat: paruam dico, non quidem ratione terræ, quam infinitis partibus superat, verum respectu infiniti & æterni illius luminaris. Hic igitur sol alterum offuscavit. Audite, respiciant facies eius sicut j. ô egregiam similitudinem, ô diuinam mysteria! ut hinc scilicet discamus, omnia, quæ in glorioso Iesu corpore hodie peracta sunt; quæq; in sole hoc etiam cõspiciuntur, corporibus nostris mortalibus, & carnalibus hisce compagibus post resurrectionem euentura.

III. Quatuor solis proprietates.

Sol ille mundi huius fax, qui licet eum quotidie illustret, non ideo tamen minus dignus est, quem admiremur; quiq; iam a quinque annorû millib. & amplius semper vrit; se-

ipsum non comburendo & illustrat non sese extinguendo, quatuor admirabiles in se proprietates habet: primo quidem lumen ipsum, quo vnicuique temporis momento quatuor mundi plagas intuetur: agilitatem deinde, qua viginti quatuor horarum spatio totum cælorum orbem circumit, idque tanta celeritate, vt vnus horæ quadrante centum viginti cælestium miliarium, quæ tamè terrestrib. multo longiora sunt, millia conficiat. Tertio subtilitatem, qua corpora lucida & transparentia penetret, & per crystallum & vitrum luceat. Denique impassibilitatem, quippe qui tanto tempore in rerum natura, sine vlllo sui detrimento, aut corruptione, aut rerum naturalium damno existit. ignis siquidem eum non comburit, aer non nocet, aqua existit, ab omnibus hisce casibus immunus est.

Idipsum, Auditores, quod in hac transfiguratione videtis, caducis nostris corporibus. Istra post resurrectionem accidet. In primis enim resurrectione instar solis effulgebunt: fulgebunt namq; iusti quatuor erunt quoq; agilia, ita vt temporis momento cælo in terram descensura sint, & a polo Arctico vsq; ad Antarcticum, instar aërum, erunt. aut instar Angelorû potius peruolatura, sicut sap. 3. scintilla in arundineo discurrunt. Erunt adhæc subtilia: omnia enim transire poterunt, ac nihil illis erit occlusum. Denique pati haud quidquam poterunt, nullas infirmitates sustinebunt, quin & a morte immunia erunt. am non erit in plus labor, aut v. us uolor eum admirandam! Amodo iam dicit spiritus, verere queant a laboribus suis ô iucunditatem! Experimentum rei hic, præsentibus Mose & Elia, qui inter Prophetas facile principes fuerunt, videmus. De quibus iam non nihil loquamur. Interrogemus illos gloriose transfigurationis testes, & sciscitemur ab illis rei circumstantias. Primum autem te alloquor, ô Cur Moses Moyses quid est, quod tu potissimum hodie ad vitam redeas, e limbo veniens, vt hodie in transfiguratione appa- ruit. Itom. arbitratur, vt Christi innocentiam testaretis, quem Iudæi magna prius iniquitate legis transgressorem appellauerunt: an vero ut hac ratione eum morti & vitæ dominari

Apo. 21. Apo. 24.

Cur Moses in transfiguratione apparuit.

O. 3. osten-

Exod. 33.

Cur Elias transfigurationi interfuerit.

ostenderes? an potius quod verius esse crediderim, vt promissionem quam tibi olim fecerat, adimpleret, fore scilicet aliquando, vt gloriam humanitatis eius esses visurus? *Posteriora mea videbis*, id est, humanitatem meam.

Malach. 4.

Tu vero Elia quid huc facturus aduenis? cur ad vitam redis? anne scilicet, quod ante finem sæculi veluti extremi iudicij præcursorum, apparere te necesse sit, ac Iudæorum reliquias conuertere? Eane forsitan de causa, vt mentibus Iudæorum errorem illum tollereres, Iesum scilicet Eliam esse aut aliquem ex Prophetis. Equidem haud grauate concesserim, verum hanc fuisse potissimum causam puto, vt nimirum Iudæis, qui credere difficillime poterant Christum illum Messiam esse in lege promissum, ora obstrueret, & errores argueret. Conabantur enim illi ex Malachia Propheta asserere, ante Messie aduentum, Eliam in terram destinandum: *Ecco ego mitto ad vos Eliam Prophetam antequam veniat dies Domini magnus & horribilis*: ac quoniam constabat Eliam nondum in carne apparuisse, hinc liquido colligi existimabant, hunc quem ante oculos viderent, verum Messiam non esse. Decepit vos, o Iudæi ambiguitas verbi Aduentus: loquitur enim Propheta de secundo Domini aduentu, id est extremo iudicij die, & non de primo: verum vt hanc ex animis vestris Dominus opinionem & errorem tolleret, simulq; vobis ad oculos, hunc verum Messiam esse demonstraret, ecce hoc in mōte Eliam secum loquentem induxit: *Apparui illis Moses & Elias*.

1. Paral. 25.

O præclaram, & cui similis in mundo nunquam existit, congregationem. Hic nāque mundi vtriusque, cœli quoque & terræ, vtriusq; etiam testamenti legatos videbitis à parte testamenti veteris, Prophetarum principes; à parte noui, Apostolorum vertices è cœlo, sanctissimam Trinitatem è terra sacratissimam humanitatem. Hodie scilicet arca fœderis, arca inquam humanitatis Christi, in medio Cherubin, in medio scilicet Prophetarum collocatur. Quos vero sermones, aut ratiocinationes vtriusque habitas putamus? quānam hic negotia inter magnates illos & principes transacta? quid agitur? quid dicito

nobis Marce, dicito nobis Luca: *Loquentes de excessu*, ait D. Marcus.

Cyrius Alexandrinus, cui pares multos Ecclesia non habuit, ait in vertice montis illius de diuinæ bonitatis excessu habitos esse sermones: non quidem de eo excessu, qui in mundi creatione eluxit: cum se ipsa SS. Trinitas, insigni quadam liberalitate, magnificentia ac quodammodo prodigalitate bonitatis suæ thesauros aperiens, totam sese creaturis communicauit: nec de eo quoq; quem iam quinq; annorum millibus sapienti directione, suaui moderatione, & sollicita ac prouida totius vniuersi cōuersatione demōstrauerat. De quo igitur excessu Cyrillus? de eo nimirum, quem Christus humanam naturam induendo declarauit: excessu nimirum adeo mirabili ac diuino, vt mille alij excessus cum eo comparati, instar nihili esse videantur. Deum scilicet humanitatem assumere, immortalem mortalitatem, Dominum seruum fieri, quis similem vnquam excessum vidit? cernere nimirum naturam sine propria subsistentia: duas item naturas in vna hypostasi, Matrem simul & Virginem repetiri, cui vnquam similis excessus auditus est?

S. Augustinus aliud quiddam excogitauit, aitq; illos eo loci de excessu tormentorum; suppliciorum; cruciatuum, molestiarumq; qui in passione Domini futurus erat, sermones inter sese habuisse: qui excessus adeo sublimis est, vt similis ei aut visus aut auditus nullo vnquam sæculo fuerit. Audite quæso clamantem Prophetam, aut Prophetæ voce Deum ipsum: *O vos omnes qui transitis, attendite & videte, si est dolor sicut dolor meus*. Excessus, inquam, adeo magnus, vt eius vnus memoria, Domine mi Redemptor, summorum tibi dolorum causa extiterit, tātāq; anxietatem menti tuæ ingesserit, sanguineo vt sudore in monte Oliuarum totum tibi corpus perfunderetur. Excessus scilicet omnium cruciatuum, omniumq; dolorum, sine vilo profusus solamine, quod vel tibi terra, vel cœlum, aut animæ deniq; pars superior daret.

Chrysostomus alio quoq; respicit, & asserit excessum illū, de quo loquebantur, de nimirum

IV. Quoniam sermones in monte habiti tempore transfigurationis. Excessus diuinæ bonitatis in incarnatione Christi.

Excessus cruciatuum in passione Domini. Thren. 1.

Excessus humilitatis quam Christus in passione ostendit. *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Audite obsecro vos superbi, vos inflati arrogantia, & excessum hunc penitius considerate. Deus ut creaturas redimeret, capi, ligari, illudi, percuti, ignominiam pati, clavis configi, ac cruci denique voluit affigi. O excessum infinitis excessibus referendum!

Excessus paupertatis in Christo. S. Bonaventura doctrina & que ac sanctitate celebris, omnes quas adduximus de excessu hoc explanationes probat, & ratas habet: verum aliam ad has & ipse adiungit: atque excessum illum de excessu paupertatis, quam Christus in passione sua esset toleraturus esse intelligendum: quippe qui vnica tantum cruce, & ea grauatus, Ierololymis egredieretur, ac deinde nudus & inops in eadem moreretur. Consolemini, consolemini igitur vos omnes, qui paupertatem hanc imitantes, voluntarie ac sponte pauperes facti estis, cum hunc paupertatis excessum vobiscum perpeditis: quomodo nimirum nudus, videlicet in stabulo natus sit, toto triginta trium annorum spatio vnica veste fuerit contentus; ac deinde nudus & algens in crucis medio expiravit. Historiae quidem veteres similes nobis in Ethnicis excessus proponunt, ut in Valerio Poplicola, qui tertium Romae Consul, in tanta est inopia mortuus, ut suis resp. sumptibus funus eius coacta fuerit institui: & in Epaminonda Thebano; summo illo duce ac multis trophaeis nobili, qui adeo egens ex hac vita decessit, ut ne tantum auri domus eius repertum fuerit; quo ei post gloriosam mortem erigi epitaphium posset. Verum si cum excessu paupertatis Iesu Christi eos conferamus, obmutescunt veteres, ac veluti umbras respectu huius enarrare videbuntur. De hoc eius excessu quam bene David locutus est? *Pauper sum ego, & in laboribus a iuuentute mea;* Christus quoque Dominus paupertatem suam satis insinuauit, quod sine lacrymis nequeo aut dicere aut pendere, cum ait, *Vulpes fouens habent, & volucris caeli ni-*

dos: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. & verum paupertatis excessum! ac nimis omnem terminum excedentem!

An non Auditores sermonis & colloquij huius dulcedine in admirationem & stuporem trahimini? an non coelestes illa sermocinationes, verba illa Angelica, de passione Domini de prompta, consolationem, iucunditatem & stuporem vobis adferunt? Taceant igitur Philosophi omnes, taceat Aristoteles, neque amplius asserat, virtutem in solo medio consistere, vitium vero extrema occupare, est hoc quippe falsissimum: ecce enim in monte hoc non nisi de excessu & extremitate est sermo: omnia Christi opera excessum habent, atque in extremo gradu collocata sunt, quin & extremum adhuc transgrediuntur.

Verum Petre tu solus hic praeter ordinem & tempus loqueris, ac colloquium perturbas dicens: *faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moysi vnum, & Eliae vnum.* Quid ais Apostolorum Princeps? tu solus in horro arma inclamas, & gladium stringis passionis triumpho viam volens intercludere: tu solus in passione in Dominum tuum blasphemias euomis? tu solus denique es, qui hoc in monte praeter rem loqueris. Quid faciamus tria tabernacula. Visne Ecclesiam disungere? an schisma & diuisionem cupis inducere? visne Christum a Prophetis, & Prophetas a Christo separare? Reuoca in mentem rotas illas, quas Ezechiel propheta vidit, quae ita sibi inuicem connexae erant, ut nulla sine altera esset aut progrediretur, quo erudimur, Prophetas in lege Mosaitica, & Mosem in Prophetis, vtrumque in psalmis: & Moysen, Prophetas, & Psalmos in Euangelio, & Euangelium in omnibus & singulis contineri. O rotas vere admirabiles! & interea tamen omnia non nisi simul procedunt & voluntur: ac proinde non nisi vnum esse tabernaculum, vnam legem, Deum vnum, & vnam Ecclesiam certissimum est. Vnde bene Euangelista imprudentiam Petri notauit, *Nesciebas quid diceret.* Quare ut te excusum Petre, dicendum est, magnum illum glorie splendorem oculos tibi simul & ingenij offuscasse. Hem! Qualis eras, & quo

Vol. Max. lib. 4.

Gentiles aliquot in summa inopia mortui. *Matth. 8.*

Matth. 26.

Non sunt tria facienda tabernacula: at vnicum quo Ecclesia significatur.

& quo in statu, quo in stupore & raptu cum iucunditatis & gloriae abundantia repletus dixisti: *Bonum est nos hic esse?* Concede Petre, ac tecum fateor, bonum esse Iesu Christo adhaerescere, ac cum eodem versari: extra cuius gloriam nulla penitus iucunditas, nulla felicitas, nulla denique beatitudo inuenienda est.

*Esth. 6.
Gen. 45.*

Eia igitur, Christiani Auditores, ponite vobis ob oculos, laetitiam, gaudium, exultationem, raptum, extasum, & stuporem, quem in Transfiguratione Apostolus hic ostendit. Et sane si Iudaei obstupuerint; ubi Mardochaeum pretiosis & splendidis vestibus indutum, & humilem Esther ad regiam dignitatem sublimatam videre; si fratres Ioseph, cum in regio sedentem throno, ac totius Aegypti habenas moderantem contemplantes, demirati sint: quid de Apostolis eorumque stupore hic dicere poterimus: cum humilem suum Dominum repente in monte Thabor eleuatum viderit, ac velut in sublimi quodam throno, gloriae & diuinitatis vestibus indutum, confidentem? quo eos affectos gaudio & laetitia putabimus, cum insignem illam Esther, humanitatem scilicet nostram, ad Regiam diuinitatem euectam vident, ac varietatibus aureis circumamictam? Crediderim cognatos & parentes David non parum obstupuisse, cum cum regio more indutum, ac inter primos regni proceres collocatum intuentur: gaudium tamen discipulorum & stuporem maiorem fuisse existimem, quando humilem illum Iesum Nazarenum, qui tanto tempore in solitudine fuerat commoratus, & olim in stabulo natus, qui que fabri filius a multis habebatur, Angelico & caelesti assumpto habitu, gloriosum, splendidum, fulgentem, ac diuinitatis suae specimen ostendentem conspiciunt.

Bone Deus, benignissime Deus, si tantum vnica gloriae tuae icintilla ac specimen, admirationis Apostolis tuis parere potuit, quid in caelestibus illis habitaculis fore credendum est? Quid quaeso, erit, cum tota videbitur uti est, quando eadem semper, sine termino sine defatigatione, in perpetuum, summo ac pleno gaudio & perfecte pandetur? Si vnica modo gutta tantum voluptatis

potuit afferre, quid ipsum mare, quid intergrum gloriae Oceanum facturum putamus? Erit, erit scilicet illic, ubi clamare licebit, *Bonum est hic nos esse.* Tu vero o fortis animarum nostrarum zelator in montem illum aliquando nos subleua, praebere nobis videndam gloriam, non quidem transfigurationis, ac diuinae tuae essentiae, sicuti in caelesti illa ac beata regione a Beatis conspicitur: ad quam nos ipse Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus aliquando deducant. Amen.

DOMINICA SECUNDA IN QUADRAGESIMA.

Partitio.

- I. De caelesti beatitudine.
- II. De Transfiguratione, eiusque partibus perfiguratis declaratis.
- III. De Transfiguratione similibus exposita.
- IV. De caelestibus aeternitate.

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Luc. 9.

FIGURA.

Summus ille Iudaeorum legislator Moyses, cum acceptis tabulis legis, de monte Sinai descendere, ut populo sese caelitus missum, & a Deo ad leges eius orbi proponendas destinatum declararet: tanta gloria ac lumine vultus eius, Deo id permitte, resplenduit, ut populus in eum intuitus, splendorem fulgoremque ex oculis eius emicantem nequaquam potuerit sustinere. Rem non admodum dissimilem in hodierni Euangelij historia contemtor. Video namque non Moesem, sed Iesum Christum, montibus aeternis descendere, ut se filium Dei, caelitus missum, ac verum Messiam & Legislatorem mundi esse demonstraret: quem Pater aeternus in monte Thabor tanta maiestate, ac tanta diuinitate effulgere fecit.

Exod. 24.